

Paa samme Maade som i Sverige har der i Norge i Aarene efter Krigen fundet en Vandring Sted til Byerne og de bymæssige Bebyggelser, saaledes at der i nogen Grad findes for megen Arbejdskraft i Byerne og de bymæssige Bebyggelser, for lidt paa Landet. Somme anlægger det Hovedsynspunkt: vi maa have en Del af Befolkningen tilbage til Jorden. Dette Spørgsmaal skulde kunne løses dels ved en anden Jordfordeling, dels ved Opdyrkning af ny Jord. I Stedet for at der i Norge som i Danmark finder en betydelig Import Sted af Foderstoffer, skulde man udlægge den nye Jord til vedvarende Græs, saaledes at dette til en vis Grad kunde erstatte Foderstofimporten.

At en saadan Foranstaltning maa ramme Handelen er indlysende, hvad Somme ikke bemærker, men hvis man herigennem kan skaffe Arbejde til væsentlig flere Mennesker end de, der rammes indenfor Handelen, maa man vel gaa den Vej.

Et andet Spørgsmaal, som Forfatteren behandler i denne Forbindelse, er den lukkede Økonomis Indflydelse paa Lefevoden. Der kan sikkert ikke være nogen Tvivl om, at Nedbrydelse af Næringsfrihedens og Arbejdsdelingens Principper maa føre til i første Omgang en Nedsættelse af Lefevoden — men da Udviklingen gaar i Retning af lukket Økonomi, maa Norge lige saa vel som andre Lande bøje sig for den faktiske Udvikling og indrette sin Økonomi under Hensyntagen til de ændrede Forhold.

Som man ser, er Bogen up to date i sine Betragtninger angaaende de nye Veje, som den økonomiske Politik nødvendigvis maa slaa ind paa.

Kjeld Bjerke.

Alf Ahlberg: SOCIAL PSYKOLOGI. Oversat og bearbejdet af Arne og Nina Sørensen. Fremad 1933. 222 S. Kr. 3.00.

»Social Psykologi« er i. f. Forf. ikke nogen Benævnelse paa en selvstændig og homogen Videnskab; men et fælles Navn for nogle indbyrdes meget forskellige Problemer og Teorier i Samfundsvidenskaberne, der alle har det til fælles, at de stammer fra Samfundslivets sjælelige Drivkræfter. Forf. drager i Indledningen til Felts mod den klassiske Nationaløkonomis Opfattelse af Mennesket som et rationelt handlende Væsen og redegør i de følgende Afsnit for Instinkterne som det sociale Livs inderste Drivkræfter. Uden Præg af Ensidighed indarbejdes heri Psykoanalysens Betragtningssmaade, og Spørgsmaalet om Instinktlivets Foranderlighed og dermed Opdragelsens Betydning diskuteres. Derefter gøres der Rede for den elementære Masses og de organiserede Grupperes Psykologi. Ved en elementær Masse forstaar Forfatteren en kollektiv Helhed af Individuer, der handler, føler og tænker under Indflydelse af samme instinktive Impulser, medens den organiserede Gruppe kun opstaar, hvor de enkelte Individuer er i Kontakt med hinanden gennem længere Tid og har en vis Opfattelse af Gruppen. Den elementære Masse, der er ansvarløs og lidet intellektuelt indstillet, er en Fare for det demokratiske Samfund. De organiserede Grupper har en mere varig Indflydelse paa det sociale Livs Udvikling, og de to, der har størst Betydning i vor Tid, er Nationen og Samfundsklassen. I hverken Marx eller de klassiske Økonomer har haft Ret i, at Nationerne gennem den økonomiske Udvikling vilde blive betydningsløse. Denne Gruppefølelse er en mægtig Faktor i vor Tids Historie. M. H. t. Arbejderpartiernes Stilling til Nationalfølelsen gør Forf. opmærksom paa, at den »Bernsteinske« Indstilling: Arbejderen som

Paa samme Maade som i Sverige har der i Norge i Aarene efter Krigen fundet en Vandring Sted til Byerne og de bymæssige Bebyggelser, saaledes at der i nogen Grad findes for megen Arbejdskraft i Byerne og de bymæssige Bebyggelser, for lidt paa Landet. Somme anlægger det Hovedsynspunkt: vi maa have en Del af Befolkningen tilbage til Jorden. Dette Spørgsmaal skulde kunne løses dels ved en anden Jordfordeling, dels ved Opdyrkning af ny Jord. I Stedet for at der i Norge som i Danmark finder en betydelig Import Sted af Foderstoffer, skulde man udlægge den nye Jord til vedvarende Græs, saaledes at dette til en vis Grad kunde erstatte Foderstofimporten.

At en saadan Foranstaltning maa ramme Handelen er indlysende, hvad Somme ikke bemærker, men hvis man herigennem kan skaffe Arbejde til væsentlig flere Mennesker end de, der rammes indenfor Handelen, maa man vel gaa den Vej.

Et andet Spørgsmaal, som Forfatteren behandler i denne Forbindelse, er den lukkede Økonomis Indflydelse paa Lefevoden. Der kan sikkert ikke være nogen Tvivl om, at Nedbrydelse af Næringsfrihedens og Arbejdsdelingens Principper maa føre til i første Omgang en Nedsættelse af Lefevoden — men da Udviklingen gaar i Retning af lukket Økonomi, maa Norge lige saa vel som andre Lande bøje sig for den faktiske Udvikling og indrette sin Økonomi under Hensyntagen til de ændrede Forhold.

Som man ser, er Bogen up to date i sine Betragtninger angaaende de nye Veje, som den økonomiske Politik nødvendigvis maa slaa ind paa.

Kjeld Bjerke.

Alf Ahlberg: SOCIAL PSYKOLOGI. Oversat og bearbejdet af Arne og Nina Sørensen. Fremad 1933. 222 S. Kr. 3.00.

»Social Psykologi« er i. f. Forf. ikke nogen Benævnelse paa en selvstændig og homogen Videnskab; men et fælles Navn for nogle indbyrdes meget forskellige Problemer og Teorier i Samfundsvidenskaberne, der alle har det til fælles, at de stammer fra Samfundslivets sjælelige Drivkræfter. Forf. drager i Indledningen til Felts mod den klassiske Nationaløkonomis Opfattelse af Mennesket som et rationelt handlende Væsen og redegør i de følgende Afsnit for Instinkterne som det sociale Livs inderste Drivkræfter. Uden Præg af Ensidighed indarbejdes heri Psykoanalysens Betragtningssmaade, og Spørgsmaalet om Instinktlivets Foranderlighed og dermed Opdragelsens Betydning diskuteres. Derefter gøres der Rede for den elementære Masses og de organiserede Grupperes Psykologi. Ved en elementær Masse forstaar Forfatteren en kollektiv Helhed af Individuer, der handler, føler og tænker under Indflydelse af samme instinktive Impulser, medens den organiserede Gruppe kun opstaar, hvor de enkelte Individuer er i Kontakt med hinanden gennem længere Tid og har en vis Opfattelse af Gruppen. Den elementære Masse, der er ansvarløs og lidet intellektuelt indstillet, er en Fare for det demokratiske Samfund. De organiserede Grupper har en mere varig Indflydelse paa det sociale Livs Udvikling, og de to, der har størst Betydning i vor Tid, er Nationen og Samfundsklassen. I hverken Marx eller de klassiske Økonomer har haft Ret i, at Nationerne gennem den økonomiske Udvikling vilde blive betydningsløse. Denne Gruppefølelse er en mægtig Faktor i vor Tids Historie. M. H. t. Arbejderpartiernes Stilling til Nationalfølelsen gør Forf. opmærksom paa, at den »Bernsteinske« Indstilling: Arbejderen som

Samfundsborger har nationale Interesser, allerede beherskede 2. Internationales Kongres i 1908, og siger selv god for den Nationalisme, der er en naturlig kollektiv Selvgagtelse i Modsætning til den Nationalisme, der præges af militær Magtpolitik og økonomisk Krig. Borgerklassens Psykologi behandles under Henvisning til Sombarts og Max Webers Arbejde paa disse Felter. Borgerklassens Indstilling er netop den, som den klassiske »economic man« er født med. I det sidste Afsnit om Arbejderklassens Psykologi har foruden Sombarts, Henrik de Mans Arbejder været af Betydning ved Udarbejdelsen. Arbejderklassens følelsesmæssige Indstilling er en Kompensationsmytologi, hvor Drømmen om Fremtidens retfærdige Samfund søger at kompensere den nuværende Følelse af Underkuelse, Nød og Vanskeligheder.

Bogen, der oprindelig er bleven til som en Række Forelæsninger ved den svenske Landsorganisations Skole i Brunnsvik, synes direkte at bygge paa andres Arbejder; men for dem, der ikke har Lejlighed til at gennemarbejde Mc Dougall, Sombart, Henrik de Man m. fl., synes denne nøgterne, let tilgængelige, men langt fra populære Fremstilling at være et værdifuldt og nødvendigt Supplement til den Sociologi, der almindeligvis doceres.

Niels Banke.

Hartvig Frisch: PEST OVER EUROPA. Bolschevisme — Fascisme — Nazisme. Henrik Koppels Forlag, Kbh. 1933. 367 Sider. Pris 7 Kr.

Om denne Bog kan det siges, at den er kommet i rette Tid, saavist som det er utænkeligt, at de Strømninger, der har ført til Diktaturet i tre store europæiske Lande og til Halvdiktaturet i en Række mindre, skulde standse ved Nordens Sydgrænse og lade os uberørt. Vi maa regne med Smitte over Grænsen, og vi maa være klar over, at vor Modstandskraft navnlig vil afhænge af, i hvor høj Grad vi bevarer Magten over vore sociale og økonomiske Forhold. Det er ikke tilstrækkeligt at stole paa, at Diktaturet ikke passer for vor Mentalitet, eller at hjemlige Diktatoraspiranter vil blive druknede i det danske Grin; Folk, der sulter, taber forbavsende hurtigt Sansen for Humor.

Det tyske Socialdemokratis forsmædelige Passivitet kan tjene som Skoleeksempel paa, at Vold ikke bekæmpes med Pacifisme eller med Resolutioner. Saavel til Bekæmpelse af Krig som til Beskyttelse af Folkefriheden mod indre Fjender er en positiv og aktiv Indstilling fornøden, og mellem Bogens Linier rejser Spørgsmaalet, om vort Demokrati, der er uden heroisk Tradition, kan og vil opbygge sit System saaledes, at den lille Politik, Taktikken, træder i Baggrunden for den store, og saaledes, at Handlekraften er der, naar Øjeblikket kræver Handling.

Forfatterens Problemstilling er frugtbar; til Trods for det heterogene Indhold har de tre — eller to — behandlede Idekredse samfundsorganisatorisk manifesteret sig i Diktatur og dermed virket som Undertrykkelse af de Friheder, vi i de vesteuropæiske Samfund vel har, men til daglig ikke føler, fordi de er os tilvante. En ejendommelig politisk Mutation har anbragt Socialdemokratiet som de personlige Friheders Hovedforsvarer med Front mod Diktaturpartier til højre og til venstre.

Med Flugt og Farve skildres i Bogen de sidste 20 Aars politiske Historie; de Begivenheder, vi husker eller genkender fra længst læste Aviser, sættes paa Plads i deres Sammenhæng; velvalgte Fotografier fæstner og karakteri-